TUHED

TURKISH HISTORY EDUCATION JOURNAL

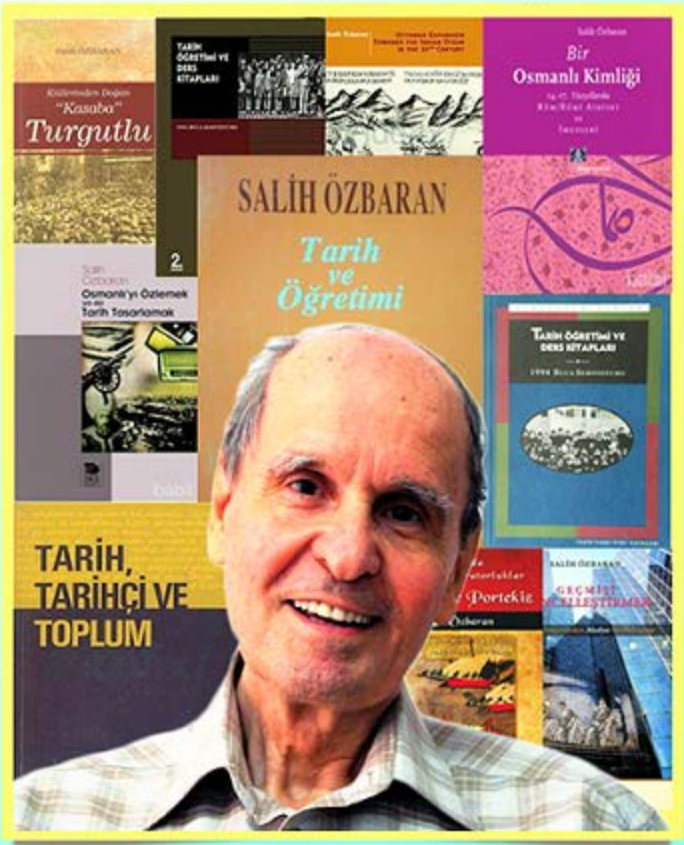

Prof.Dr. Salih Özbaran Özel Sayısı

ISSN: 2147-4516 Spring 2016, 5(1)

TUHED TURKISH HISTORY EDUCATION JOURNAL

ISSN: 2147-4516

e-ISSN 2147-4516 | **Period** Biannually | **Founded:** 2012 | **Publisher** Ahmet ŞİMŞEK

27.016 | 15.986

Journal Issues

http://www.tuhed.org/ (http://www.tuhed.org/)

Turkish History Education Journal (TUHED) Türkiye'deki tarih eğitimcilerin odağında uluslararası düzeyde yayın yapan ve kâr amacı gütmeyen disiplinler arası, bilimsel, akademik bir dergidir. Dergimiz, Mayıs ve Ekim aylarında olmak üzere, yılda iki kez, çevrim içi (online) yayınlanır.

TUHED'in ilgi alanı tarih eğitimi/öğretimi, tarihyazımı ve tarih-sosyal bilimler ilişkisidir. Tarih eğitimi/öğretimini temelden etkileyen tarihyazım süreçleri ve tarih alanının sosyal bilimlerle ilişkili durumlarını dikkate alan çalışmaları önemser. TUHED, Türkiye'deki tüm tarih eğitimcilerinin dergisi olma yanında tarih eğitimi alanında ulusal ve uluslararası gelişmelerin paylaşıldığı, tartışıldığı, kritik edildiği de bir platform olma amacını taşır.

Okurlarımız için:

Yayınlar ve duyurulardan anında haberdar olabilmeleri için okurlarımızın dergiye üye olmaları önerilir. Bunu, ana sayfanın üst kısmındaki üye girişi (http://dergipark.gov.tr/login)bağlantısını kullanarak yapılabilirsiniz. Yayınlanan her sayının İçindekiler sayfası okurlarımıza e-posta yoluyla duyurulacaktır. Dergimize üye olurken kullanıdığınız e-posta adresleri başka amaçlarla kullanılmayacaktır. Kütüphanelerden Turkish History Education Journal'i açık erişimli dergiler veritabanına dahil etmeleri önerilir.

Budapeşte Açık Erişim Girişimi (http://www.budapestopenaccessinitiative.org/) çerçevesinde, TUHED açık ve ücretsiz bilgi paylaşımı fikrini desteklemektedir. Bu amaçla, TUHED içeriğine ücretsiz ve sınırsız erişim sağlar.

Search in the journal

Submit a Manuscript
(//dergipark.gov.tr/journal/942/submission/start)

Archive
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/archive)

Editorial Board
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/board)

Contact
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/contacts)

Announcements
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/announcements)

Author Guidelines
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/page/1920)

Publication Ethics and Malpractice Statement
(http://dergipark.gov.tr/tuhed/page/1825)

Subscribe with email

DOAJ

(https://doaj.org/toc/2147-4516?source=%7B%22query%22%3A%7B%22filtered%22%3A%7B%22filter%22%3A%7B%22bool%22%3A%7B%22must%22%3A%5B%7B%22term%22%3A%7B%22index.issn.exact%22%3A%222147-4516%22%7D%7D%5D%7D%7D%2C%22query%22%3A%7B%22match_all%22%3A%7B%7D%7D%7D%2C%22from%22%3A0%2C%22size%22%3A100%7D)

ERIH PLUS

(https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/info.action?id=488119)

CiteFactor

(http://www.citefactor.org/journal/index/10570/turkish-journal-of-history-education#.V3TqpLiLSUk)

EBSCO

(https://www.ebscohost.com/titleLists/hsi-coverage.htm)

Sobiad

(http://atif.sobiad.com/TarananDergiler)

Issues

- 2017
  - Volume: 6 Issue: 1 ★ Early Pub (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/27939)
- 2016
  - Volume: 5 Issue: 2 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26594)
  - Volume: 5 Issue: 1 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593)
- 2015
  - Volume: 4 Issue: 2 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17722)
  - Volume: 4 Issue: 1 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17721)
- 2014
  - Volume: 3 Issue: 2 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17720)
  - Volume: 3 Issue: 1 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17719)
- 2013
  - Volume: 2 Issue: 2 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17718)
  - Volume: 2 Issue: 1 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/17717)

→ Archive (http://dergipark.gov.tr/tuhed/archive)

Spring 2017 (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/27939) **Last Issue**
Volume 6 - Issue 1 - May 2017

▸ LITERARY REFLECTIONS of SOME EVENTS in EUROPE DURING MODERN PERIOD (1750-1914) (/tuhed/issue/27939/296836)
Pages 1 - 28
✎ Kezban ACAR KAPLAN

▸ VILLAGE INSTRUCTOR COURSES in the EARLY REPUBLICAN PERIOD in TURKEY (/tuhed/issue/27939/296847)
Pages 29 - 55
✎ Muhammed SARI, Esma UZ

▸ AN UTOPIA ANALYSIS: COULD EUROPEAN UNION BE A SPONSOR for the HISTORY TEACHING in SCHOOLS? (/tuhed/issue/27939/296861)
Pages 56 - 74
✎ Sibel YALI

▸ The ANATOLIANIST CONCEPTION of HISTORY: NEW MOTHERLAND, NEW HISTORY and NEW NATION (/tuhed/issue/27939/295290)
Pages 75 - 99
✎ Mehmet Kaan ÇALEN

LOCKSS (/tuhed/lockss-manifest)

DUYURULAR:

1- Yeni Yayın Politikası:

TUHED

Turkish History Education Journal

Prof. Dr. Salih Özbaran Özel Sayısı

Bu sayının editörleri:

Prof. Dr. Yücel Kabapınar

Prof. Dr. Ahmet Şimşek

Spring 2016, *5*(1)

www.tuhed.org

© 2016 TUHED Bütün Hakları Saklıdır.

ISSN: 2147-4516

Sahibi ve Editörü

Prof. Dr. Ahmet Şimşek

İstanbul Üniversitesi

Yardımcı Editör

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Turan

İstanbul Üniversitesi

Yazı İşleri Sorumlusu

Ahmet Şimşek

Yayın Kurulu

Prof. Dr. İsmail Hakkı Demircioğlu - Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Yücel Kabapınar – Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Şimşek - İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Bahri Ata - Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim Hakkı Öztürk - 18 Mart Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Turan - İstanbul Üniversitesi

Sayı Hakemleri

Yrd. Doç. Dr. Adnan Altun (2) - Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Şimşek - İstanbul Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Bahattin Demirtaş - Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Bahri Ata (2) - Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa - Gazi Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Elnur Agayev - Avrupa Lefke Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Erhan Metin - Çankırı Karatekin Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Fahri Kılıç - Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih Demirel - Uludağ Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Fatih Yazıcı (2) - Gazi Osman Paşa Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hasan Işık - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Hayrünisa Alp - İstanbul Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Salih Erkek - Uşak Üniversitesi

Doç. Dr. Muhammet Bilal Çelik - Sakarya Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Neval Akça - Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Suat Bal – Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.

Yrd. Doç. Dr. Orhan Çeltikçi - Süleyman Demirel Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Kaya - Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Şahin Oruç - Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Şerif Korkmaz - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Togay Birbudak - Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Ufuk Şimşek - Atatürk Üniversitesi

Dr. Ümmügülsüm Candeğer - MEB

Doç. Dr. Yasin Doğan (3) - Adıyaman Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Zafer Tangülü (2) - Muğla Üniversitesi

Volume: 5 - Issue: 1

13.993 | 4.886

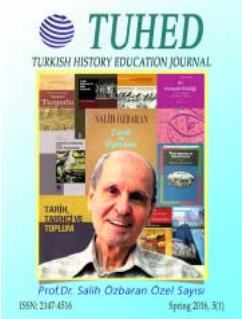

Contents

Masthead

Künye (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279908) / Pages: 1-3 PDF (/download/article-file/261302)

From the Editor

Editörden (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279909) / Pages: 4-5 PDF (/download/article-file/261303)

Special Issue

SUNUŞ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279910) / Pages: 1-4 PDF (/download/article-file/261304)
Yücel KABAPINAR

Söyleşi: KALEYDOSKOP GİBİ BİR HAYAT: PROF. DR. SALİH ÖZBARAN (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279911) / Pages: 5-23 PDF (/download/article-file/261305)
Özlem KUMRULAR

TARİH EĞİTİMCİSİ OLARAK SALİH ÖZBARAN (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279912) / Pages: 24-43 PDF (/download/article-file/261306)
Akif PAMUK, Köksal MUÇ

Research & Theoretical Articles

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN TARTIŞMALI VE HASSAS KONULARIN ÖĞRETİMİ SIRASINDA YAŞADIKLARI ÇEKİNCE VE SORUNLAR (ERZURUM ÖRNEĞİ) (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279913) / Pages: 44-73 PDF (/download/article-file/261307)
Hasan GÜNAL, Ramazan KAYA

DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİK BAĞLAMINDA OYUN VE OYUNCAĞA BAKMAK: BİR SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279914) / Pages: 74-96
Yücel KABAPINAR, Sibel İNCEGÜL PDF (/download/article-file/261308)

6, 7 ve 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TARİHSEL BİLGİYE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279915) / Pages: 97-135
Ersin TOPÇU PDF (/download/article-file/261309)

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE TARİHLERİN (DATES) ÖĞRETİMİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279916) / Pages: 136-156 PDF (/download/article-file/261310)
Fatih PALA, Ahmet ŞİMŞEK

ZAMAN VE KRONOLOJİNİN ÖĞRETİMİNDE BİR MATERYAL: ZAMAN ŞERİTLERİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279917) / Pages: 157-192
Adnan ALTUN, Selahattin KAYMAKÇI PDF (/download/article-file/261311)

BERTRAND RUSSELL, TARİH EĞİTİMİ VE DÜNYA BARIŞI (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279918) / Pages: 193-225 PDF (/download/article-file/261312)
Bahri ATA

DİVANÜ LÜGATİ'T- TÜRK'TE YER ALAN TÜRK HALK KÜLTÜRÜ ÖGELERİNİN İLKÖĞRETİM 4. VE 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER PROGRAMLARINDA İŞLENİŞİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279919) / Pages: 226-240 PDF (/download/article-file/261313)
Namık ÇENCEN

İPEK YOLU'NUN SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE BİR TEMA OLARAK KULLANILMASININ ÖNEMİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279920) / Pages: 241-262
Hasan IŞIK, Mustafa GÖKÇE PDF (/download/article-file/261314)

TARİHÎ SÜREÇTE TÜRK KADINI İMGESİNİN SOSYAL BİLGİLER GÜNCEL DERS KİTAPLARINA YANSIMALARI (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279921) / Pages: 263-279
Hülya ÇELİK PDF (/download/article-file/261315)

MEKTEPLERDE OKUTULACAK TARİH DERS KİTAPLARI HAKKINDA SULTAN II. ABDÜLHAMİD'E SUNULMUŞ İKİ RAPOR (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279922) / Pages: 280-296 PDF (/download/article-file/261316)
Naim ÜRKMEZ

İHSAN ŞERİF BEY (SARU) "CUMHURİYET ÇOCUKLARINA TARİH DERSLERİ" ESERİ (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279923) / Pages: 297-315
Muzaffer BAŞKAYA
PDF (/download/article-file/261317)

Review Articles

Yayın Kritiği: TASLAK TARİH ÖĞRETİM PROGRAMI (ELEŞTİRİLER-ÖNERİLER) (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279924) / Pages: 316-331
Ahmet ŞİMŞEK
PDF (/download/article-file/261318)

Yayın Kritiği: TARİHİ YAPANLAR TARİHİ YAZANLAR - J. H. ELLIOT (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279925) / Pages: 332-339
Halil İbrahim EROL
PDF (/download/article-file/261319)

Yayın Kritiği: SON DÖNEM OSMANLI EĞİTİM TARİHİNDE COĞRAFYA DERS KİTAPLARINA BİR ÖRNEK: COĞRAFYA DERSLERİ - Abdurrahman ŞEREF (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279926) / Pages: 340-356
Ümüt AKAGÜNDÜZ
PDF (/download/article-file/261320)

Yayın Kritiği: TARİH İÇİN METODOLOJİ - Ahmet Şimşek (Ed.) (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279927) / Pages: 357-366
Elif AŞCI
PDF (/download/article-file/261321)

Translated Articles

Çeviri: MEKTEPLERDE TEDRİS OLUNMAK ÜZERE BİR TARİH-İ OSMÂNİ KALEME ALINMASI (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279928) / Pages: 367-377
Fatma ULU
PDF (/download/article-file/261322)

Çeviri: MODERN RUSYA TARİHÇİLİĞİNİ ŞEKİLLENDİREN TEMEL EĞİLİMLER - Igor V. USTINOVSKIY & Vyacheslav I. MENKOVSKIY (http://dergipark.gov.tr/tuhed/issue/26593/279929) / Pages: 378-389
Nigar MAHARRAMOVA CENGİZ
PDF (/download/article-file/261323)

TUHED
Turkish History Education Journal
Spring 2016, 5(1), ss. 44-73
www.tuhed.org

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN TARTIŞMALI VE HASSAS KONULARIN ÖĞRETİMİ SIRASINDA YAŞADIKLARI ÇEKİNCE VE SORUNLAR (ERZURUM ÖRNEĞİ)*

PROBLEMS AND DRAWBACKS THAT HISTORY TEACHERS EXPERIENCE WHILE TEACHING CONTROVERSIAL AND SENSITIVE ISSUES (ERZURUM SAMPLE)

Hasan GÜNAL**

Ramazan KAYA***

Öz: Tartışmalı ve hassas konuların öğretiminin, tarih öğretiminin hem disiplin içi hem de disiplin dışı olarak ifade edilen amaçlarının, tarihin doğası dışına çıkılmadan öğrencilere kazandırılmasının en uygun yollarından biri olduğu söylenebilir. Ancak bu konuların derslerde ele alınması, tarih öğretmenleri için birçok zorluğa da sahiptir. Tarih öğretmenleri bu zorluklardan dolayı tartışmalı ve hassas konularda bazı çekince/korkular yaşadıkları gibi kaçınma davranışı da gösterebilmektedirler. Bu çekince/korkular, hem öğretim alanı hem de bilim olarak yapısı tartışmalı ve hassas konuları ele almak için en uygun derslerden biri olan tarihin uzun süre bu alanda ihmal edilmesinin nedenlerinden biri olarak görülebilir. Bu nedenden dolayı araştırmada tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konularda yaşadıkları çekince ve sorunlar ile belirtmiş oldukları çekince ve sorunların yaşanmaması için yapılması gerekenlere yönelik önerileri belirlenmek istenmiştir. Nitel bir yaklaşımla 25 tarih öğretmeni ile yürütülen araştırmanın verileri, görüşme yoluyla elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşamış oldukları en önemli çekincenin devlet memuru olmalarından dolayı işlerini kaybetme korkusu olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenler bu konuların öğretiminde en önemli sorunlardan birini zaman sıkıntısı yaşanması ve bununla bağlantılı olarak müfredatta yer alan konuları yetiştirememe olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu alanda yaşadıkları diğer bir önemli sorun ise ailelerden gelen şikâyet ve tepkilerdir. Öğretmenler tartışmalı ve hassas konuları rahat bir

* Bu çalışma, Yrd.Doç.Dr. Ramazan Kaya danışmanlığında Hasan Günal tarafından 2016 yılında Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı'nda yapılan "Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı ve Hassas Konulara Yaklaşımları (Erzurum Örneği) " adlı doktora tezinin bulgularına dayalı olarak hazırlanmıştır.

** Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum, Türkiye. E-posta: hasan.gunal@atauni.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr.. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum, Türkiye. E-posta: ramco@atauni.edu.tr

Yayın Geliş Tarihi: 06.04.2016 Yayına Kabul Tarihi: 09.05.2016

şekilde ele alabilmek için de en fazla işlerini kaybetme kaygısını gidermeye yönelik çözüm önerileri dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Tarih Öğretimi, Tarih Öğretmeni, Tartışmalı ve Hassas Konular, Kanıt Kullanımı, Sorgulama, Çekince.

Abstract: Teaching controversial and sensitive issues can be said to be one of the most appropriate ways of earning students intrinsic and extrinsic discipline goals without going out of the nature of history. However, handling these issues in the classes may cause many difficulties for history teachers. Because of these difficulties, history teachers may experience drawbacks/fears and they may manifest attitude of avoiding. These drawbacks /fears can be seen as one of the reasons for neglecting history, one of the most appropriate classes for handling controversial and sensitive issues in terms of teaching field and science, for a long time. Because of this reason, this study aims to determine drawbacks and problems that history teachers experience in controversial and sensitive issues and suggestions for avoiding experiencing these drawbacks and problems. The data of the study which was conducted with a qualitative approach were obtained through interviews with 25 history teachers. Findings obtained from the study have shown that the biggest drawback that history teachers experience while handling controversial and sensitive issues is the fear of losing their jobs as they are working as state officials. Teachers expressed that one of the biggest problem is the time problem and related to this not being able to cover all the subjects in the curriculum. Another important problem that teachers experienced on this issues is the complaints and reactions coming from the families. Teachers offered solutions for handling controversial and sensitive issues freely in the classroom and especially for eliminating the fear of losing their jobs.

Keywords: History Teaching, History Teacher, Controversial and Sensitive Issues, Evidence Usage, Inquiry, Drawback.

Giriş

Her ne kadar üzerinde uzlaşı sağlanan tek bir tanımı olmasa da; bir toplumda büyük ilgi uyandıran, üzerinde zıt değerler/çıkarlar olan, insanların açıklamalar, iddialar ve yapılması gerekenler hakkında keskin anlaşmazlıklar yaşadıkları, siyasi bir hassasiyet oluşmasına ve insanlarda güçlü duyguların ortaya çıkmasına neden olan konular tartışmalı olarak kabul edilmektedir (NI, 2014: 8). İnsanların rahatsız veya tedirgin olmasına neden olan, bağlılık göstermeye zorlayan ve onlarda önyargılar oluşturan konular ise hassas olarak nitelendirilmektedir (Stradling, 2003: 82). Hassas konular ayrıca bir toplumda etkili olan dini, ahlaki veya milli değerler açısından da sakıncalı olarak görülürler (Tokdemir, 2013: 48).

Genel olarak tartışmalı konuların öğretimi, ülkemiz için oldukça yeni bir kavram olmasına rağmen (Demircioğlu, 2016: 148) bu konuların öğretimine ilgi gösterilmesi şüphesiz yeni değildir (Soley, 1996: 9). Hatta tartışmalı konuların öğretimi Amerika

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Birleşik Devletleri, İngiltere, İskoçya ve Galler gibi ülkelerde meşru/yasal bir uygulama olarak kabul edilmekte ve öğretim programlarında öğretmenlerin bu konuları ele almaları istenmektedir (Foster, 2014: 34; Oxam GB, 2006: 3). Ancak hem öğretim alanı hem de bilim alanı olarak yapısı tartışma zemini oluşturmak dolayısıyla da bu türden konuları ele almak için en uygun derslerden biri olan tarih öğretiminde (Dinç, 2010: 230-232; Kaya, 2010: 347-348) uzun yıllar tartışmalı ve hassas konular ihmal edilmiştir (Foster, 2014: 21).

Tartışmalı ve hassas konularla ilgili tarihsel tartışmalar öğrencilere tarihçilerin anlatılarını oluşturmak için kanıtlarla çalıştığı anlayışını vererek onların bir disiplin olarak tarihin doğasının farkına varmalarına yardımcı olmaktadır (Baildon ve Afandi, 2014: 199). Tartışmalı ve hassas konuları ele almak çoğu kez diğer konulara göre kanıtların daha fazla kullanımını teşvik etmektedir. Bunun sonucu olarak, öğrencilerde tarihsel gerçeklerin genellikle şüpheli olabileceği ve tarihi olaylara yönelik tek bir doğru yorumun bulunamayabileceği tutumunu oluşturmak daha kolay olduğu gibi (Angvik, 2001: 37) bu sayede tarihin doğası dışına çıkılmadan öğrencilere demokratik, eleştirel ve aktif vatandaşlık becerileri de kazandırılabilmektedir. Çünkü öğrenciler tarih derslerinde elde edecekleri bu tutumu gerçek yaşama da transfer edebileceklerdir. Bu sayede televizyon programlarından, belgesellerden, filmlerden, gazetelerden, siyasilerden ve toplumun değişik kesimlerinden edindikleri tüm bilgilere yönelik de aynı şüpheci tutumu daha kolay uygulayabileceklerdir.

Söz konusu potansiyeline rağmen bu geniş alanda ağırlık genellikle siyasi, sosyal, ahlaki ve yurttaşlıkla ilgili konulara verilmiştir. Buna bağlı olarak da Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere gibi ülkelerde sınıf stratejileri ve tartışmalar silah kontrolü, kürtaj, hayvan deneyleri ve idam cezası gibi konular üzerinde yoğunlaşmış, eğitim örgütleri, akademisyen ve öğretmenler tarihin öğretimi ve öğrenimi ile ilgili tartışmalı konulara yeterli derecede önem vermemişlerdir (Foster, 2014: 21). Özellikle tarih öğretmenlerinin bu ihmalinde, tarih derslerinde tartışmalı ve hassas konuların ele alınmasının birçok zorluğa sahip olmasının da (Seng, Baildon, Lim, İnanç ve Jaffar, 2014: 3) etkili olduğu söylenebilir. Tarih öğretmenleri bu konuları rahat bir şekilde ele alamadıkları gibi çekinceler yaşamakta (Duquette, 2011) hatta kaçınma davranışı gösterebilmektedirler (HA, 2007: 4-5; 15). Tartışmalı ve hassas konularla ilgili bilgi ve eğitim eksikliği (HA, 2007: 15; Smith, 2010: 114), aile, toplum ve yöneticilerden gelebilecek itiraz ve şikâyetlerden endişe edilmesi (Duquette, t.y; HA, 2007: 15),

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

öğrencilerinin bu konuları ele almak için yeterli olgunluğa sahip olmadığı düşüncesi (HA, 2007: 4-5, 15) tarih öğretmenlerinin bu konularda tereddüt ve endişe yaşayıp kaçınma davranışı göstermesinde etkili olabilmektedir. Ayrıca tarih öğretmenlerinin belirli tartışmalı ve hassas konuları ele almaları tehlikeli, partizanca veya oldukça politik olarak görülebilmektedir (Phillips, 2009: 123). Örneğin ABD'nin Irak'ta bulunan askerlerini geri çekip çekmemesine yönelik bir tartışmayı yürüten bir öğretmen Amerika'da kolaylıkla muhafazakârların tepkisini çekebilir hatta solcu telkin yapmakla suçlanabilir (Hess, 2004: 258). İş daha ileri boyuta varırsa öğretmenler kendilerini bir anda müdür odasında savunma yaparken bulabileceği gibi (Soley, 1996: 9) güncel siyasi iklimin etkili olduğu dönemlerde işlerini kaybedebilme tehlikesi bile yaşayabilirler (Hess, 2004: 258).

Anlaşılacağı üzere tarih derslerinde tartışmalı ve hassas konuların ele alınması, tarih öğretim programlarının kazandırılmasını istediği hem disiplin içi hem de disiplin dışı olarak nitelendirilen amaçların[1] tarihin doğası dışına çıkılmadan öğrenciler tarafından daha kolay benimsenmesine olanak sağlama potansiyeline sahiptir. Ancak bu konuları ele almak öğretmenler için bir meydan okuma potansiyeline de sahiptir (Phillips, 2008: 220). Öğretmenlerin bu konuları rahat bir şekilde ele almaları için bu alanda yaşamış oldukları çekince ve sorunların belirlenmesi ve bu çekince/sorunlara yönelik çözüm önerilerinin dikkate alınması gerekmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda ülkemizde tarih eğitimi alanında tartışmalı ve hassas konuların öğretimi ile ilgili iki çalışmanın (Çiçek, 2009; Demircioğlu, 2016) yapıldığı görülmüştür. Anlaşılacağı üzere ülkemizde tarih öğretiminde tartışmalı ve hassas konularla ilgili çalışmalar istenilen düzeyde değildir.

Aslında bu durum sadece ülkemize özgü bir durum da değildir. Tartışmalı konuların öğretiminin Avrupa ve Amerika'da uzun sayılabilecek bir eğitim geleneği olmasına rağmen yukarıda belirtildiği gibi tarihin öğretimi ve öğrenimi ile ilgili tartışmalı konulara yeterli derecede önem verilmemiştir (Foster, 2014: 21). Bu anlayışın sonucu olarak evrensel ölçekte de tarih sınıflarında tartışmalı ve hassas konuların öğretimi ve öğretmenlerin bu konulara yönelik tutumları ile ilgili çok az araştırma bulunmaktadır (Woolley ve Wragg, 2007: 714). Bu nedenden dolayı bu araştırmanın amacı, tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşadıkları çekince ve

[1] Tarihin disiplin içi ve disiplin dışı amaçları için bkz. Dilek, D. (2007). Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi. Ankara: Nobel.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

sorunlar ile belirtmiş oldukları çekince ve sorunların yaşanmaması için yapılması gerekenlere yönelik önerilerini belirlemektir. Araştırmadan elde edilen bulguların hem ülkemiz özelinde hem de küresel anlamda tarih öğretimi alanında tartışmalı ve hassas konuların öğretimi ile ilgili literatüre bir nebze de olsa katkı yapacağı ve var olan eksikliği gidermeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konuların öğretimi sırasında yaşadıkları çekince ve sorunların belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada, nitel veri toplama yöntem ve araçları kullanılmıştır. Nitel araştırma; araştırmacıların doğal ortamda mülakat, gözlem, doküman analizi gibi çoklu yöntemlerle veri topladığı, toplanan verilerin bütün veri kaynaklarına karşılık gelen kategoriler veya temalar halinde organize edilip anlamlandırılarak bütüncül bir yaklaşımla sunulduğu, araştırmacıların çalışmalarına kendilerini tam olarak yansıttıkları araştırma türü olarak tanımlanabilir (Creswell, 2013: 45-47). Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı içinde yer alan “durum çalışması (case study)” deseninde yürütülmüştür. Durum çalışmaları sosyal bilimler alanındaki psikoloji, sosyoloji ve özellikle de eğitim bilimleri araştırmalarında kullanılır (Paker, 2015: 119) ve bu çalışmalarda güncel bir fenomen derinlemesine ve gerçek yaşam koşulları içerisinde araştırılır (Yin, 2009: 18).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Erzurum ili Aziziye, Yakutiye ve Palandöken merkez ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 25 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Bu 25 öğretmen amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Nitel araştırmalarda amaçlı örneklemenin kullanılma nedeni, “araştırmacının çalıştığı konuda keşfetmek, anlamak, iç görü kazanmak isteği ile birçok şeyin öğrenilebileceği bir örneklem seçiminin zorunluğu olduğu düşüncesidir. Ayrıca nitel araştırmalarda araştırmacının amaçlı örnekleme için seçtiği kriterlerin doğrudan çalışmanın amacını yansıtması ve bilgi açısından zengin durumların ortaya konmasını

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

sağlaması gerekmektedir. Üstelik çalışmalarda sadece kullanılan kriterlerin açıklanmasıyla yetinilmeyip bu kriterlerin neden önemli olduğunun da belirtilmesi gerekmektedir" (Merriam, 2013: 76-77).

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden "ölçüt örnekleme" kullanılmıştır. "Ölçüt örneklemenin kullanılmasını ana nedeni, önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Araştırmada kullanılan ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından belirleneceği gibi literatüre dayalı olarak oluşturulan bir ölçüt listesi de kullanılabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 140). Bu çalışmada görüşme yapılan öğretmenleri belirlemede kullanılan ölçütler araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Bu ölçütlerden biri "tartışmalı ve hassas konunun ne anlama geldiğini literatürdeki tanıma uygun veya yakın olarak açıklamak" diğeri ise "derslerinde bu konulara yer vermek" olmuştur. Örneklem seçiminde bu ölçütlerin temel olarak kabul edilmesinin nedeni, ele alınan konu ile ilgili zengin durumların ortaya konmak istenmesidir. Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden tartışmalı ve hassas konuların ne olduğunu literatürdeki tanıma uygun veya yakın olarak tanımlayan ve bu konulara derslerinde yer veren öğretmenlerle yapılacak görüşmelerin araştırma için önemli deneyimleri yansıtacağı düşünüldüğünden örneklem seçiminde bu kriterler kullanılmıştır.

Bu amaçla araştırmacı tarafından belirtilen ilçelerde yer alan liselere bizzat gidilmiş ve toplamda 92 tarih öğretmeni olduğu tespit edilmiştir. Ardından araştırmacı 92 tarih öğretmenine beş sorunun yer aldığı bir açık uçlu anket formunu uygulamıştır. Bazı öğretmenler bu anket formunu araştırmacının yanında doldurup teslim etmiş, bazıları ise daha sonra teslim edebileceğini belirttikleri için bazı okullara iki hatta üç defa gidilmiştir. Beş tarih öğretmeni çalışmaya katılmak istemediklerini belirttiğinden dolayı verilen 92 anket formundan 87'si geri alınabilmiştir. Daha sonra toplanan bu 87 açık uçlu anket formu içerik analizine tabi tutularak amaçlı örnekleme yolu ile tartışmalı ve hassas konuları literatürdeki tanıma uygun veya yakın olarak açıklayan ve derslerinde bu konulara yer verdiğini belirten 36 tarih öğretmeni tespit edilmiştir. Bu öğretmenlerden görüşme isteğine olumlu cevap veren 19'u erkek, altısı kadın 25'i ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelere katılan öğretmenler ile bu görüşmelere ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Tablo 1

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapılan Öğretmenler ve Bu Görüşmelere İlişkin Bilgiler

Kod	Okul Türü	Hizmet Süresi	Görüşme Tarihi	Görüşme Yeri	Kayıt Şekli
EÖ1	Anadolu Lisesi	15 yıl	21.11.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ12	Anadolu Lisesi	34 yıl	23.09.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ13	Genel Lise	13 yıl	25.06.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ14	Anadolu Lisesi	9 yıl	07.06.2013	Okul Kantini	Not Alma
EÖ15	Anadolu Lisesi	12 yıl	09.08.2013	Öğretmenevi	Kayıt Cihazı
EÖ16	Anadolu Lisesi	16 yıl	22.07.2013	Araştırmacı Ofisi	Kayıt Cihazı
EÖ18	Anadolu Lisesi	18 yıl	05.11.2013	Okul Kantini	Kayıt Cihazı
EÖ21	Anadolu Lisesi	13 yıl	15.11.2013	Okul Kantini	Kayıt Cihazı
EÖ25	Anadolu Lisesi	9 yıl	13.06.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ26	Anadolu Lisesi	21 yıl	16.10.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ29	Anadolu Lisesi	20 yıl	03.10.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ34	Anadolu Lisesi	12 yıl	25.07.2013	Öğretmenevi	Kayıt Cihazı
EÖ38	Meslek Lisesi	6 yıl	20.06.2013	Öğretmenler Odası	Not Alma
EÖ39	Genel Lise	7 yıl	05.10.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ43	Meslek Lisesi	23 yıl	03.11.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ47	Meslek Lisesi	8 yıl	27.08.2013	Öğretmenevi	Kayıt Cihazı
EÖ50	Anadolu Lisesi	15 yıl	02.10.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
EÖ57	Anadolu Lisesi	8 yıl	12.06.2013	Öğretmenevi	Kayıt Cihazı
EÖ59	Anadolu Lisesi	13 yıl	07.10.2013	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
BÖ1	Meslek Lisesi	7 yıl	11.06.2013	Öğretmenler Odası	Not alma
BÖ8	Meslek Lisesi	20 yıl	01.10.2013	Öğretmenler Odası	Not alma
BÖ18	Meslek Lisesi	6 yıl	14.11.213	Öğretmenler Odası	Kayıt Cihazı
BÖ19	Anadolu Lisesi	14 yıl	01.11.2013	Öğretmenler Odası	Not alma
BÖ24	Özel Lise	7 yıl	23.06.2013	……...Pastanesi	Not alma
BÖ25	Meslek Lisesi	8 yıl	10.06.213	Öğretmenler Odası	Not alma ve kayıt

Araştırmanın Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada katılımcıların tartışmalı ve hassas konuların öğretimi sırasında yaşadıkları çekince ve sorunlarla ilgili derinlemesine ve ayrıntılı bilgi elde edebilmek için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, "nitel araştırmacıların, çalışmalarında yer alan katılımcıların davranışları, duyguları, etraflarındaki dünyayı ne şekilde ifade ettikleri ve geçmişte olup bitmiş tekrar etmeyecek olan deneyimleri hakkında bilgi edinebilmek için kullandıkları bir nitel veri toplama tekniği olarak tanımlanabilir" (Merriam, 2013: 86).

Araştırmada görüşme yöntemi içerisinde yer alan yaklaşımlardan biri olan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu yaklaşımında; *"benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amaçlanır*" (Patton, 1987'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013: 150). Görüşme formu yaklaşımının benimsendiği görüşmelerde kullanılmak üzere yarı yapılandırılmış bir görüşme formu

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

hazırlanmıştır. Çünkü Merriam'in de (2013: 88) belirttiği gibi, "nitel olarak yürütülen araştırmalarda görüşmeler daha az yapılandırılmış olmalı ve açık uçlu sorulardan oluşmalıdır. Bu şekilde yürütülen daha az yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların algıladıkları dünyayı kendi düşünceleriyle ifade etmelerini sağlar. Bunun için katılımcıların kendi dünyalarına ulaşabilmek için görüşme sorularının çoğunlukla açık uçlu olması gerekmektedir".

Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmadan önce ilgili literatür taranmıştır. Görüşme soruları 2013 Mart ayında oluşturulmuş, sonra mesleklerinde sekiz ve yedi yıllık deneyime sahip olan iki tarih eğitimcisinden görüş alınmış ve alınan öneriler doğrultusunda görüşme formunda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Ardından 2013 Nisan ayında görüşme formunun pilot uygulaması Erzurum'da görev yapan iki tarih öğretmeni ile yapılmış ve görüşme formuna son şekli verilmiştir. 2013 Haziran ayında yapılmaya başlanan görüşmeler 2013 Kasım ayına kadar devam etmiştir. Görüşmelerin bu kadar uzun süreye yayılmasının nedeni Haziran ayında okulların tatile girmesi nedeniyle bazı öğretmenlerle görüşme imkânı elde edilememesidir. Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğretmenlerle görüşmelerin büyük bölümü ses kayıt cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce araştırmacı tarafından katılımcılara görüşmelerin ses kayıt cihazı ya da not alma şeklinde yürütülebileceği yönünde bilgilendirilme yapılmıştır. Ayrıca görüşmelerde ses kayıt cihazı veya not alma uygulamasını kullanmanın veri ve zaman açısından araştırmacı ve katılımcı için artı veya eksileri hakkında bilgi verilmiştir. 17 erkek ve bir bayan öğretmen ses kayıt cihazı ile görüşme yapılabileceğini belirtmiştir. Ancak dört bayan ve iki erkek olmak üzere toplamda altı öğretmen, ses kayıt cihazı kullanılmasını istemediğinden dolayı bu öğretmenlerle yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından not alınmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Bir bayan öğretmenle ise ilk başta not alma ile başlayan görüşme ses kayıt cihazı ile devam ettirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, "verilerin betimsel bir yaklaşımla sunulduğu, temalar arası ilişkilerin belirlendiği, araştırmacının veri analizi sürecine kendi yorumlarını katarak daha etkin bir rol üstlendiği veri analiz yöntemi olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 254). Öğretmenlerle yapılan görüşmeler Word dosyasına aktarılmıştır. Bu veriler araştırmacı

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

ve alanında 10 yıllık deneyime sahip olan başka bir tarih eğitimcisi ile birlikte ayrı ayrı okunup bağımsız kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra iki kişi, oluşturdukları kodları birlikte tekrar inceleyerek üzerinde uzlaştıkları kodlara yönelik kategorileri oluşturmuşlardır. Oluşturulan kategoriler tablolar halinde ve katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılarla birlikte sunulmuştur. Sunulan alıntılarda öğretmenlerin gerçek ismi yerine EÖ1, BÖ2 gibi kodlar kullanılmıştır. Tablolardaki öğretmen kodlarının karışık olmasının nedeni ise açık uçlu anket formunda verilen kod numaralarının yarı yapılandırılmış görüşmelerde de aynen kullanılmasıdır. Yapılan görüşmelerde bazı öğretmenler bir soru ile ilgili birden fazla görüş belirttiğinden dolayı tablolardaki frekanslar katılımcı sayısını değil konuyla ilgili görüş sayısını ifade etmektedir ve öğretmenler tarafından birer kez ifade edilen görüşler tablolarda diğer kategorisine alınmıştır. Ayrıca öğretmenlerden sunulan alıntılarda araştırma konusu ile ilgili olmayan ifadelere, tekrarlanan kelimelere çalışmada yer verilmemiş, bu durumlar (…) şeklinde gösterilmiş ve özellikle aşırı derecede cümle düşüklüğü olan ifadelerin anlam bütünlüğünü sağlamak için bazı kelimeler köşeli parantez [ ] içinde alıntılara eklenmiştir. Ancak bu işlemlerin anlam bütünlüğünü bozmamasına da mümkün olduğunca dikkat edilmiştir (bkz: Güler, Halıcıoğlu ve Taşğın, 2013: 158).

Bulgular

Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı ve Hassas Konuları Ele Alırken Yaşamış Oldukları Çekince ve Sorunlar İle İlgili Görüşleri

Tarih öğretmenlerine yapılan görüşmelerde, tartışmalı ve hassas konuları ele alırken herhangi bir çekince ya da sorun yaşayıp yaşamadıkları sorusu yöneltilmiştir. Sadece bir öğretmen bu konuların öğretiminde herhangi bir çekince veya sorun yaşamadığını belirtmiştir. Geriye kalan 24 öğretmenin tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşadıklarını belirtikleri çekince ve sorunlarla ilgili görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Tablo 2

Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı ve Hassas Konuların Öğretiminde Yaşadıkları Çekinceler ve Sorunlarla İlgili Görüşleri

Çekinceler	**f**	**%**
İşini kaybetme	15	18
Şikâyet edilme ve soruşturma geçirme	7	9
Aileden ve çevreden tepkiler alma	6	7
Belirli siyasi ve etnik görüşlerle yaftalanma	6	7
Öğrenciyi kaybetme	6	7
Öğrenciler arasında sorun yaşanmasına neden olma	5	6
Yanlış anlaşılma	3	4
Öğrencinin sahip olduğu algıyı etkileme	2	2
Diğer	4	5
Sorunlar	**f**	**%**
Zaman azlığı ve müfredattaki konuların yetiştirilememesi	7	9
Ailelerden şikâyet ve tepkiler alınması	6	7
Öğrenciler arasında istenmeyen türden olaylar meydana gelmesi	5	6
Öğrenci seviyesinin düşük olması	3	4
Üniversiteye giriş sınavlarının olumsuz etkisi	3	4
Tartışmalı ve hassas konuların öğretimine yönelik eğitim alınmaması	2	2
Diğer	2	2
Toplam	82	100

Öğretmenlerin tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşamış oldukları en önemli çekince devlet memuru olmalarından dolayı işlerini kaybetme korkusudur. İkinci sırada belirtilen çekince ise şikâyete uğrama ve bununla bağlantılı olarak soruşturma geçirme ihtimalidir. Tarih öğretmenleri üçüncü sırada ve aynı sıklıkla aileden ve çevreden gelebilecek tepkiler, belirli siyasi ve etnik görüşlerle yaftalanma ve öğrenciyi kaybetme çekincelerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler, öğrenciler arasında sorun yaşanmasını dördüncü sırada dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin ifade etmiş oldukları söylediklerinden dolayı yanlış anlaşılma ve öğrencinin bu konularda sahip olduğu algıyı etkileme şeklindeki çekincelerinin oranı daha düşüktür. Diğer kategorisinde ise resmi tarihle ters düşme, bu konuların öğretiminden dolayı ceza alma, vatan ve millet

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

bütünlüğünün bozulabilme ihtimali ile müfredattan ve kazanımlardan uzaklaşma çekinceleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden bazı alıntılar şu şekildedir:

> Ya ister istemez az da olsa memuriyet, iş kaygısı yaşadığımız dönemler oldu…(EÖ18)
>
> …Nihayetinde 657 sayılı kanuna tabiyiz. Öğrencilerin sormuş olduğu soruların cevabını versek bile idare etme boyutuna gidiyoruz. Çünkü kanunlar, yönetmelikler bizi bağlıyor. Bir de teknoloji çok gelişmiş. Çocuk cep telefonundan bir kayıt yaparsa, bir görüntü alırsa veya artık kameralı kalemler var. Oradan bir kayıt yaparsa, bir yere verirse o zaman ekmeğimizden olacağız. (EÖ29)
>
> …Ekmek kaygısı var, iş kaygısı var. Neden ekmeğim kesilsin? Neden sınıfta kurduğum bir cümle yüzünden başıma bir şey gelsin. (BÖ19)
>
> …Mesleğimin ilk yıllarında oluyordu. Biraz daha farklı ortam vardı siyasi olarak. Genelde ciddi bir resmi tarih öğretimi yönünde baskı vardı… bir şikâyet halinde resmi tarihin dışında başka şeyler anlatılıyor, konuşuluyor tarzında bir incelemeye tutulabileceğimizi düşünüyorduk. (EÖ34)
>
> Mesela çekince olarak biz sadece öğrenciyle muhatap değiliz. Sonuçta bunun ailesi var ve ailenin de değer yargıları var… Çocukların etkilendikleri bu konuları aileleri ile paylaşmaları ve ailenin vereceği tepki… (EÖ47)
>
> İşte biz giriyoruz bu konulara. Girince de yaşadığımız zorluğu söyleyeyim sana. Öğrenci diyor ki hocam siz necisiniz? Yani şimdi burada açıkça ifade edemiyorum da hani siyasi görüş istiyor senden? Sürekli Türk tarihinden işte Mete Han'dan ondan bundan bahsediyorsun… diyor ki hocam sen şucu musun? Türk tarihinden fazla bahsettiğim için. İşte bunu diyorum tarihi bizde ideoljizmin alt yapısına serdikleri için böyle oluyor. Bak ben Göktürkleri anlatırken bir sancak sembolü. Bu nerden çıkmış? Bütün Göktürk mezarlarında bu var di mi? Benim uydurduğum bir şey değil ya? Bütün Göktürk mezarlarında kurt başı sembolü var. Kral, kağan, han mezarlarında var. Diyorsun ki sancak simgesi bu bozkurttu. Vay anasını satayım onu oraya koydun mu işte burada açık açık söyleyeyim o hoca ülkücü…(EÖ13)

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

> Yaftalanmak. Konuştuğumuz konuya göre, açıkladığımız fikre göre yaftalanmak… Söylediğimiz şeyler siyasi olarak algılanabiliyor, algılanıyor. Suriye'yi tartıştığımızda haliyle Türkiye'nin Suriye politikası da konu başlığı oluyor… Siyasi çevrelerin görüşleri üç aşağı beş yukarı beli. Yaptığın yorum, değerlendirme mevcut siyasilerin görüşüne yakınsa o görüşe bağlıymışsın gibi algılanıyor. Söylediklerinize doğru olsa bile. (EÖ14) EÖ14 bu konuda yaşamış olduğu bir deneyimi de… *Öğrencilerin* direk beni yaftalamaları olayı oldu. Biliyoruz, Kemalist olduğunuz için böyle söylüyorsunuz şeklinde. Mevzu İsmet İnönü idi… söylediğim şey idi. Tarihe hep siyah-beyaz olarak bakmayın, gri alanlar da var. İsmet İnönü'nün Türkiye'yi II. Dünya Savaşı'na sokmaması başarı dedim. Sevip-sevmeme mevzusu değil. Ben bu konudan dolayı seviyorum dedim. Öğrenci de hocam Kemalist olduğunuz için böyle söylüyorsunuz şaşırmadım dedi… Sözleri ile örnek olarak ayrıca ifade etmiştir.
>
> …Bazen bir konuya direk girdiğiniz zaman sizi anlamayan veya söylemek istediğiniz şeyi yanlış değerlendirip derse küsen, size küsen öğrenci olabilir. Veya sınıf içerisinde kendisinin rencide edildiğini düşünen öğrenci olabilir. (EÖ59)
>
> …İkincisi biraz önce de bahsettiğim karşıt görüşteki kişiler arasındaki bir tartışma, sürtüşme ve hatta fiziksel çatışmaya kadar olayın gidebilmesi. Bunlar da çekincedir. (EÖ16)

Tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşadıklarını belirttikleri en önemli sorunlardan biri zaman sıkıntısı yaşanması ve bununla bağlantılı olarak müfredatta yer alan konuları yetiştirememedir. Öğretmenler tarih derslerinin içeriğinin yoğun ve ders saatlerinin az olmasından dolayı bu konuları gerektiği gibi ele alamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ikinci sırada ifade ettikleri diğer önemli sorun ailelerden gelen şikâyet ve tepkilerdir. Görüşme yapılan tarih öğretmenleri, ailelerden gelen şikâyet ve tepki olaylarını yaşadıkları örnek olaylarla desteklemişlerdir ve bu deneyimlerinden bazıları aşağıda doğrudan alıntılarla sunulmuştur. Öğretmenlerin üçüncü olarak ifade ettikleri sorun bu konuların ele alınmasından dolayı gerek sınıf içinde gerekse de sınıf dışında öğrenciler arasında istenmeyen türden olayların meydana gelmesidir. Öğrencilerin tartışmalı ve hassas konuları ele alacak seviyede olmaması ile üniversiteye giriş sınavlarının olumsuz etkisi öğretmenler tarafından orta sıralarda ifade edilmiştir. Öğretmenler ülkemizdeki üniversiteye giriş

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

sınavlarında bu konulara yönelik değerlendirme yapılmadığından dolayı tartışmalı ve hassas olan konularda ayrıntıya giremediklerinden yakınmaktadırlar. Ayrıca ülkemizdeki sınav sisteminden dolayı meslek liselerinde Çağdaş Türk Dünyası müfredatında yer alan bazı tartışmalı ve hassas olan konulara da değinemediklerini ifade etmişlerdir. Tartışmalı ve hassas konuların öğretimine yönelik lisans döneminde eğitim alınamaması iki öğretmen tarafından sorun olarak dile getirilmiştir. Öğrencilerin aileden edindikleri tarihi bilgileri sınıf ortamına taşımaları ve öğretmenlere yapılan toplumsal baskı birer öğretmen tarafından ifade edilen sorunlardır. Öğretmenlerin yaşamış oldukları sorunlara yönelik görüşlerinden bazı doğrudan alıntılar şu şekildedir:

> Zaten tarih derslerinin saati az. Bir de Harem'in tamamını 3-4 saatte verirsek diğer konular yetişmeyebilir. (BÖ1)
>
> …Bunların hepsinde tartışa tartışa gidiyoruz. Tabi ondan sonra burada dipnot düşeyim. Konuları yetiştiremiyoruz. (EÖ13)
>
> …Geçtiğimiz sene Siyer dersleri artık tarih grubuna da gelmiş oldu. Hz. Peygamber'in hayatı ile ilgili ders kitabı basılmamış henüz. Ama biz program var, o program doğrultusunda dersi anlatıyoruz ve hafta içerisinde de öğrenciden kaynak getirmesini istiyoruz. Öğrenci de evinden kitaplarını, kaynaklarını alıp geliyor mevzu ile ilgili. Ben kaynakların bilimsel olup olmadığına dair sınıfta bir tanıtım yapıyorum. İşte diyorum ki arkadaşlar Ahmet'in getirmiş olduğu kitap güzel şeyler yazıyor ama çok bilimsel değildir, bu [kitap] daha ziyade rivayet ve hikâyeye dayalıdır. Dolayısıyla bunu okuyun ama bilimsel anlamda çok itibar etmeyin anlamında, o doğrultuda bir şeyler söyledim. Veli geldi. Hocam siz bizim kutsal kitaplarımıza hakaret etmişsiniz sınıfta diye. Ya benim anlatmaya çalıştığım o siyer tarihi içerisinde çocukların daha sağlam kaynaklardan bilgi edinmesini sağlamak. O kitabı eleştirdiğim zaman o aileye öyle gidiyor… (EÖ26)
>
> …Ben geçen yıl Artvin'de yaşadım. Şeyh Bedrettin Olayı anlatılırken…hayatını, kaynaklarda geçen durumunu, İslam akaidini bozan esasları getirmiş böyle anlattık…2 gün sonra veli geldi. Aaa sen işte bunu nasıl kötülersin? Nasıl böyle yaparsın? Şikâyet konusu…benim o soruşturmam 6-7 ay sürmüştü. Soruşturma geçirdik yani. (EÖ1)

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

> Sınıftaki anlaşmazlıklar… Çatışmaya kadar gidebilir. O da sıkıntı bizim için. …mesela bir olayı anlatayım. [x] ilinden öğrenciler gelmişti bize. [x] ilinden olan öğrencilerle bizim sınıftaki bazı öğrencilerimiz… anlaşmazlığa düştüler… işte bir anlaşmazlık çıktı tamam mı…artı polis bile geldi, müdahil oldu…Sonradan kapandı. Dediğim gibi böyle bir olayı duyduktan sonra ister istemez insan tartışmalı konulara değinmeye çekiniyor. (EÖ15)
>
> …Öğrenciler…konuya tam vakıf değil. Bir iki şey duymuş ama bunun ne olduğunu bilmiyor. Doğal olarak bu bir sakınca oluşturuyor…sadece o duydukları ile hareket etmek istiyor. (EÖ50)

Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı ve Hassas Konuların Öğretimi Sırasında Ortaya Çıkan Çekinceler ve Sorunların Yaşanmaması İçin Önerileri

Tarih öğretmenlerinin belirtmiş oldukları çekince ve sorunların yaşanmaması için ileri sürdükleri önerileri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Tarih Öğretmenlerinin Tartışmalı ve Hassas Konuların Öğretimi Sırasında Ortaya Çıkan Çekinceler ve Sorunların Yaşanmaması İçin Önerileri

Öneriler	**f**	**%**
Öğretmenlere yasal güvence verilmesi	14	32
Bu konulara müfredatta yer verilmesi	6	14
Öğretmenlere bu konuların öğretimi ile ilgili eğitim verilmesi	4	9
Tabuların kaldırılması	2	5
Tarihin disiplin dışı amaçlar için kullanılmaması	2	5
Öğretmenlerin bu konuları ele alırken cesaretli olması	2	5
Ders saatlerinin arttırılması	2	5
Toplumsal bilincin sağlanması	2	5
Diğer	10	23
Toplam	44	100

Görüşme yapılan tarih öğretmenlerinin, tartışmalı ve hassas konuları ele alırken en önemli çekinceleri işlerini kaybetmek olduğundan dolayı (bkz. Tablo 2) büyük oranda işlerini kaybetmemeye yönelik çözüm önerileri dile getirmişlerdir. Öğretmenlere sınıf ortamında dile getirdikleri düşüncelerden dolayı herhangi bir yaptırım

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

yapılmamasını kapsayacak şekilde yasal güvence verilmesi ile tartışmalı ve hassas konulara müfredatta yer verilmesi istekleri, işlerini kaybetme kaygısına yönelik olarak belirtilen çözüm önerileridir. Öğretmenlerin iş kaygısının giderilmesine yönelik önerilerden sonra dile getirdikleri en önemli öneri öğretmenlere bu konuların öğretimine yönelik olarak gerek lisans döneminde gerekse de mesleğe başladıktan sonra eğitim verilmesidir. Bu konuların rahat bir şekilde konuşulması için tabuların ortadan kaldırılması, tarihin dini ve ideolojik beklentiler gibi disiplin dışı amaçlar için kullanılmaması, öğretmenlerin bu konuları ele alırken cesaretli olması, müfredatın yoğun olmasından dolayı tartışmalı ve hassas konuları amaca uygun bir şekilde ele almak için ders saatlerinin arttırılması, bu konuların rahat bir şekilde ele alınmasını sağlayacak toplumsal bilince ulaşılması öğretmenler tarafından aynı sıklıkla ifade edilen önerilerdir. Öğretmenler tarafından dile getirilen diğer çözüm önerileri ötekileştirmeden vazgeçilmesi, eğitimin şeffaf bir hale gelmesi, öğretmenlerin öğrencilere karşı hoşgörülü olması, tartışmalı ve hassas konuların öğretimine yönelik uygulamalarda birlik sağlanması, öğretmenlerin görev yaptığı çevrenin hassas noktalarını iyi bilmesi, öğretmenlerin sınıfta ele aldığı konularla ilgili bir şikâyet gelmesi durumunda sorun çıkmaması için söylediklerini belgelendirecek evraklara sahip olması ile tartışmalı ve hassas konularda kaçınma davranışı göstererek herhangi bir sorun veya çekince yaşamamak şeklindedir. Öğretmenlerin bu konudaki önerilerinden bir takım alıntılar aşağıda sunulduğu gibidir:

> …Öğretmenlerin bu iş kaygısından…atılma korkusundan kurtulması lazım. Yani devlet memurları kanununda bununla ilgili bir düzenleme yapılması…yasal dayanak olması, anayasayla, demokrasiyle güvence altına alınması lazım. (EÖ15)
>
> Sınıf ortamının kutsal olması lazım. Orada her şeyin konuşuluyor olması gerekiyor. Sınıf ortamında konuşulanlardan dolayı öğretmenlerin hiçbir şekilde soruşturmaya tabi tutulmaması gerektiğini düşünüyorum. (EÖ34)
>
> …Veya mevcut müfredatların bu tartışmaları kapsayacak…şekilde yeniden yapılandırılması lazım. (EÖ16)
>
> Lisans eğitiminde tarih öğretmen adaylarına bütün konuların açık seçik anlatılması lazım…bakın ben 22 yıllık öğretmenim hâlâ bu konularda kitap okuyorum, okuma ihtiyacı hissediyorum. Çünkü eksik olduğumu düşünüyorum. Tartışmalı ve hassas konularla ilgili lisans eğitiminde öğretmen adaylarına bilgi

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

verilmelidir. Abdülhamit konusunda üniversitede bir hocam kendisine Kızıl Sultan derken diğeri gelip onu övüyordu. Yani o yıllarda kafamız karıştı ve bu konuda gidip kendimiz okumaya çalıştık. (BÖ8)

…Tabular yıkılmalı, insanlar istediğini söylemeli…öğretmen cephesinden bakarsak da ders süresinin yeterli olması lazım. Bu konulara yeterli zaman ayırabilmek için iki saat olan ders süresinin arttırılması gerekiyor. (EÖ38)

…İkincisi dediğim gibi tarihin içine dini karıştırmasınlar. (EÖ13)

Ancak bu çekincelerin ortadan kalkması toplumsal bir bilinçlenmeyle olacaktır. Kavga, dövüş değil. İnsanların konuşarak, tartışarak doğruyu bulmak için aynı doğrultuda olması gerekir ki çıkılabilsin işin içinden. Yoksa ciddi anlamda sıkıntılar yaşanabilir. İster istemez kaygı duyulabilir. (EÖ59)

Tartışma

Araştırmanın katılımcı tarih öğretmenleri, tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşamış oldukları en önemli çekincenin devlet memuru olmalarından dolayı işlerini kaybetmek olduğunu ifade etmişlerdir. Aslında öğretmenlerin bu endişe ve korkuyu taşımaları normal kabul edilebilir. Çünkü Amerika Birleşik Devletleri gibi bu uygulamaların yasal kabul edildiği bir ülkede bile bazı öğretmenlere 11 Eylül gibi tartışmalı siyasi konuları öğrettikleri için disiplin cezası verildiği gibi işlerine son verilenler de olmuştur (Hess, 2004: 258). Anlaşılacağı üzere öğretmenler aşırı hassas ve sıcak konuları ele aldıklarında sorunlar yaşayabilmektedirler. Öğretmenlerin belirttikleri diğer önemli çekinceler; yapılacak olası şikâyetlerden dolayı soruşturma geçirilmesi, aileden ve çevreden tepkiler gelmesi, ifade ettikleri düşüncelerden dolayı belirli siyasi ve etnik görüşlerle yaftalamaya uğranması, öğrencinin kaybedilmesi ve öğrenciler arasında sorunlar yaşanmasıdır. Öğretmenlerin yaşadıkları çekincelerle ilgili görüşleri alandaki hem kuramsal hem de yapılan bazı araştırmaların sonuçları ile benzerlikler göstermektedir. Örneğin Stradling, Noctor ve Baines tarafından (1984: 106) İngiltere'de yürütülen bir çalışmada yer alan katılımcı öğretmenler, bu konuların öğretimi sırasında okul müdürlerinin, meslektaşlarının, ebeveynlerin, nüfuzlu yerel yöneticilerin olası itirazlarından çekindiklerini belirtmişlerdir. Reitano, Kivunja ve Porter'ın (2008: 8) Avustralya'daki çalışmalarına katılan sosyal bilimler öğretmenleri de

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

tartışmalı konuları okullarda ele almanın oldukça tehlikeli olduğunu çünkü çok kültürlü bir toplumda bazı insanların bu durumdan rahatsız olabileceğini vurgulamışlardır. Byford, Lennon ve Russel'ın (2009: 169) ABD'nin Indiana ve Oklahoma eyaletlerinde yaptıkları araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri de öğrencilerden kaynaklanacak anlaşmazlık ve çatışmalar ile bu konularla ilgili tartışmaların kendisine ve kariyerine zarar vereceğine yönelik bazı endişelerin bu konuları ele almalarını sınırladığını ifade etmişlerdir. Philpott, Clabough, McConkey ve Turner tarafından (2011: 39) ABD'nin Doğu Tennessee Eyaleti'nde yapılan araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri de sınıf içerisinde bu gibi konuları tartışmanın ebeveynlerin itirazları ile uğraşmak, potansiyel davalara maruz kalmak ve öğrencilerin duygularını incitmek gibi sonuçlara yol açabileceğini belirterek bu konudaki endişelerini dile getirmişlerdir. Waliaula'nın (2011: 323, 336, 345) Amerika Birleşik Devletleri'nin orta batısında ve Kenya'da gerçekleştirdiği araştırmasından elde edilen bulgulara göre de öğretmenler sınıfta öğrenciler arasında bir kargaşaya neden olma ve ailelerden tepki gelmesi endişelerini yaşamaktadırlar. Zembylas ve Kambani'nin (2012: 125) Güney Kıbrıs Rum Kesimi'ndeki çalışmalarındaki öğretmenler de ailelerden ve toplumdan gelecek tepkiler nedeniyle tartışmalı konuların öğretiminde endişeler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Singapur'da 60 öğretmen adayı ile yapılan bir çalışmanın sonucu da onların tartışmalı tarih konularına olumsuz bakmalarında yöneticiler, veliler ve öğrencilerle sorun yaşama endişesinin etkili olduğunu ortaya koymuştur (Seng ve Jaffar, 2014: 173-174).

Tarih öğretmenlerinin bu konuları öğretirken yaşadıklarını belirttikleri en önemli sorunlardan biri zaman sıkıntısından dolayı müfredatta yer alan konuları yetiştirememedir. Öğretmenler ayrıca tarih derslerinin içeriğinin yoğun ve ders saatlerinin az olmasından dolayı bu konuları gerektiği gibi ele alamadıklarını da vurgulamışlardır. Öğretmenler yaşadıkları diğer bir önemli sorunu ailelerden gelen şikâyet ve tepkiler olarak ifade etmişlerdir ve bu sorunu yaşadıkları örnek olaylarla da ortaya koymuşlardır. Öğrenciler arasında meydana gelen istenmeyen türden çeşitli olaylar, öğrenci seviyesinin düşük olması, üniversiteye giriş sınavlarının olumsuz etkisi ve bu konuların öğretimine yönelik eğitim alınmaması öğretmenler tarafından yaşadıkları diğer sorunlar olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri literatürdeki bazı araştırmaların sonuçları ile benzeşmektedir. Örneğin McKernan'ın (1982: 67, 70) Kuzey İrlanda'da yaptığı çalışmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri,

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

tartışmalı konuları rahat bir şekilde ele almamalarında ders dağılım çizelgesi, ebeveynlerden gelen tepkiler, okul idaresi tarafından yapılan itirazlar, bu konulardaki bilgi ve beceri eksiklikleri gibi birçok zorluğun etkili olduğunu belirtmişlerdir. Stradling ve arkadaşlarının (1984: 107, 113) araştırmalarında da ebeveyn ve yerel otoriterlerden gelen şikâyetler, öğrenciler arasında yaşanan duygusal tartışmalar, düşüncelerin kutuplaşması sonucu sınıflarda oluşan düşmanlıklar ve azınlıkta kalan farklı düşüncedeki öğrencilere kötü davranışlar bu alanda öğretmenlerin yaşadıklarını belirttikleri sorunlar olarak ön plana çıkmaktadır. Merryfield'in (1993) ABD'de çalışmasını birlikte yürüttüğü sosyal bilgiler öğretmenleri de zorunlu müfredatın daha önemli olduğu anlayışı ve zaman kısıtlamasından dolayı güncel konulara gereken önemi veremediklerini belirtmişlerdir. Oulton, Day, Dillon ve Marcus'un (2004: 498-499, 502) İngiltere'deki çalışmalarında yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri de bu konuları ele alırken kullandıkları araştırma, rol oynama gibi yaklaşımların çok zaman alması, yapmak zorunda oldukları etkinliklerden dolayı tartışmalı konulara yeterli zamanın ayrılamaması, müfredat sınavlarının tartışmalı konuların öğrencilerde geliştireceği becerilere yönelik olmaması ve eğitim eksiklikleri olmasını bu alanda yaşadıkları sorunlar olarak dile getirmişlerdir. Dean ve Joldoshaieva (2007: 177) tarafından Pakistan'da gerçekleştirilen araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri ise tartışmalı konuların öğretiminde öğrencilerce sınavlara hazırlığa öncelik verilmesi, okul yönetimi ve toplumun dar vizyonundan kaynaklanacak tepkilerden korkulması, öğrenciler arasında çatışma yaratma korkusu ve kendilerinin tartışmalı durumları ele almak için gerekli olan bilgi ve beceriye sahip olmamaları gibi birçok sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Dube'nin (2009: 32-33) Botswana'daki çalışmasına katılan sosyal bilgiler öğretmenleri de tartışmalı konuları daha iyi bir şekilde öğretebilmek için zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Waliaula'nın (2011: 192, 260, 338-339, 369, 370-371, 389) çalışmasındaki sosyal bilgiler öğretmenleri de sınav sisteminin kendilerini öğrencilere zorunlu müfredatı öğretmeye zorlamasını, zaman sıkıntısı yaşamalarını ve eğitim eksikliğini bu alanda yaşadıkları sorunlar olarak dile getirmişlerdir.

Bu konuda ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Örneğin Kaya, Güven ve Günal (2013: 574) tarafından birlikte yürütülen bir araştırmada da tarih öğretmenleri özellikle hassas konular ele alınırken bazen öğrencilerin söylenmemesi gereken düşünceleri dile getirdiklerini, bazı hassas ve

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

tartışmalı konularda öğrencilerin önyargılara sahip olduğunu ve derste konuşulanların öğrencilerin ailesinin değerleriyle/siyasi görüşleriyle çatışabildiğini ifade etmişlerdir. Çopur (2015: 74) tarafından yapılan araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri ise eğitim sisteminin sınav odaklı ve müfredatın yoğun olmasını, öğrenci velilerinin tepkilerini, soruşturma geçirme korkusunu, öğrencilerin tartışmayı sınıf dışına taşımalarını ve okul yönetimlerinin tepkilerini tartışmalı konuların ele alınmasını zorlaştıracak olan engeller olarak dile getirmişlerdir. Demircioğlu (2016: 158) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada yer alan bazı tarih öğretmenleri de Türkiye'de birçok tartışmalı konu olduğunu ve bu konuların hâlâ hassas olması nedeniyle de derslerde ele alınması halinde sorunlar çıkabileceğini belirtmişlerdir. Görüldüğü üzere öğretmenlerin bu konuda dile getirdikleri görüşler alanda yapılan birçok çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Ancak tarih öğretmenleri bu konuların öğretiminde önemli bir engel olan ve bazı araştırmalarda (Dube, 2009: 32-33; Merryfield, 1993: 40; Waliaula, 2011: 260, 336) öğretmenler tarafından belirtilen kaynak eksikliğini bir sorun olarak ifade etmemişlerdir.

Tarih öğretmenleri kendilerine sınıf içi özgürlüğü kapsayacak şekilde yasal güvence verilir ayrıca bu konular müfredata dâhil edilirse tartışmalı ve hassas konuları ele alırken yaşadıkları en önemli çekince olan işlerini kaybetme kaygısının ortadan kalkacağını belirtmişlerdir. Tartışmalı ve hassas konuların öğretimi ile ilgili eğitim verilmesi, tabuların ortadan kaldırılması, tarihin disiplin dışı amaçlar için kullanılmaması, bu konuları ele alırken cesaretli olunması, ders saatlerinin arttırılması ve toplumsal bilincin sağlanması öğretmenlerin yaşamış oldukları çekince ve sorunların ortadan kalkması için ifade ettikleri diğer önerilerdir. Öğretmenlerin bu konularla ilgili eğitim verilmesine yönelik istekleri Dean ve Joldoshaieva (2007: 117) ile Philpott ve arkadaşlarının (2011: 40) yaptığı araştırmaların sonuçları ile benzeşmektedir. Bu iki araştırmada yer alan sosyal bilgiler öğretmenleri de kendilerine bu konulara yönelik eğitim verilmesi isteğinde bulunmuşlardır.

Sonuç

Tarih öğretmenlerinin özellikle velilerden gelebilecek şikâyetler sonrası soruşturma geçirme hatta işlerini kaybetme kaygılarından dolayı tartışmalı ve hassas

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

konuları rahat bir şekilde ele alamadıkları görülmektedir. Tartışmalı ve hassas konuların öğretimine her ne kadar tarih öğretmen yeterlilikleri içerisinde yer verilse de (bkz. MEB, 2011) öğretim programlarında bu konuların öğretimini doğrudan teşvik edecek herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Öğretmenler de bu hususlara dikkat çekerek tartışmalı ve hassas konuları rahat bir şekilde ele alabilmek için yasal güvence istemektedirler. Bakanlık tarafından öğretmenlerin tartışmalı ve hassas konuları sınıflarda ele alabileceklerine yönelik yasal düzenlemeler yapılması (Miller, 1973: 481) ve öğretim programı ile ders kitaplarının bu yapıya uygun olarak düzenlenmesi (Yılmaz, 2012: 222) bahsedilen kaygıların giderilmesi için çok önemli bir gerekliliktir. Öğretmenlerin önemli çekince ve sorunlardan biri olan aile ve toplumdan gelen şikâyetlerle mücadele ettikleri zaman okul yönetimleri tarafından desteklenmesi de çok önemlidir (HA, 2007: 41).

Tarih öğretmenlerinin tartışmalı ve hassas konuların öğretiminde yaşadıkları sorunlardan biri bu konulara yönelik eğitim almamaları olmuştur. Öğretmenler ayrıca yaşamış oldukları çekince ve sorunların ortadan kalkması için de tartışmalı ve hassas konulara yönelik eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu nedenden dolayı tarih öğretmen adaylarına lisans eğitimleri sırasında bu konuların öğretimine yönelik eğitim verilmesi (Demircioğlu, 2016: 160-161; McCully, 1997) ve bu eğitimin mesleki yaşamları boyunca hizmet içi eğitim faaliyetleri yoluyla devam ettirilmesi önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır (HA, 2007: 41).

Tarih öğretmenleri için müfredat programlarının yoğunluğu ve buna bağlı olarak zaman sıkıntısı yaşamaları en önemli sorun olarak görülmektedir. Tartışmalı ve hassas konular ele alınırken uygulanması gereken kanıt/sorgulama, çok yönlülük ve diğer aktif yöntemler geleneksel yöntemlere göre daha fazla zaman alacağından tarih öğretmenlerine daha esnek bir müfredatı uygulama olanağı verilmelidir (Barton ve McCully, 2007). Yani daha az konuya daha fazla zaman verilip, kapsam yerine derinlemesine öğretime fırsat tanınması, öğrencilerin tarihsel tartışmaları etkili bir şekilde yürütebilmeleri için önemlidir (Hahn, 1994: 214).

Öğretmenlerin bu konuların öğretiminde karşılaştıkları sorunlardan biri de ülkemizde uygulanan merkezi sınavlardır. Tartışmalı ve hassas konular kanıt/sorgulama yaklaşımı ile ele alınması gereken konulardır. Ancak ülkemizde uygulanan merkezi sınavlarda bu yaklaşımın kazanımlarından ziyade bilgi edinimine yönelik sorular sorulmaktadır. Öğretmenler de okuldaki sınavlarını bu anlayışa göre

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

düzenlemekte ve öğrencilerini merkezi sınavlara hazırlamaktadırlar. Bu sorunun ortadan kalkması için sorgulama yaklaşımının sınavların değerlendirilmesine de yansıtılarak (Low-Beer, 1999: 9) sadece olgusal hatırlamaya ve çoktan seçmeli sorulara dayalı sınav sisteminin değiştirilmesi gereklidir (Foster, 2014: 25).

Öğretmenlerin tartışmalı ve hassas konularla ilgili belirttikleri sorunları yaşamamaları için lisans öğrenimleri sırasında verilecek eğitimde bu sorunlara daha fazla önem verilmelidir (HA, 2007: 44). Ülkemiz özelinde düşünüldüğünde, tarih öğretmen adaylarına özellikle Özel Öğretim Yöntemleri I ve II isimli derslerde atandıkları bölgelerde hangi konuların tartışmalı ve hassas hale gelebileceği konu örnekleri üzerinden anlatılabilir.

Kaynakça

Angvik, M. (2001). The teaching of controversial history for the global society. K. Pellens together with G. Behre, E. Erdmann, F. Meier and S. Popp Reid (Eds.). *Historical Consciousness and History Teaching in a Globalizing Society*. Germany: Peter Lang. 35-58.

Baildon, M. ve Afandi, S. (2014). A disciplinary approach to teaching historical controversy in Singapore's schools: the case of the Internal Security Act. M.Baildon, L. K Seng, I. M. Lim, G. İnanç and J. Jaffar (Eds). *Controversial History Education in Asian Contexts*. London and New York: Routledge-Taylor & Francis Group. 196-215

Barton, K.C. and McCully, A. (2007). Teaching controversial issues. *Teaching History*, 127. June 2007. The Historical Association. 31.10.2012 tarihinde http://www.procon.org/sourcefiles/teachinghistorycontroissues.pdf adresinden alınmıştır.

Byford, J., Lennon, S. and Russel, W.B. (2009). Teaching controversial issues in the social studies: a research study of high school teachers. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 82, (4), 165-170. http://dx.doi.org/10.3200/TCHS.82.4.165-170.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Üçüncü Basımdan Çeviri). (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal.

Çiçek, R. (2009). Tarih öğretiminde tartışmalı konular ve öğretimi. *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı Cilt 2* içinde 7-9 Ekim 2009, İstanbul: Birleşik. 151-157.

Çopur, A. (2015). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tartışmalı konuların öğretimine ilişkin düşüncelerinin incelenmes*i. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Dean, B. and Joldoshaieva, R. (2007). Key strategies for teachers new to controversial issues. H. Claire and C. Holden (Eds). *The Challenge of Teaching Controversial Issues*. Stoke on TI:ent, UK and Sterling, USA: Trentham. 175-187.

Demircioğlu, İ. H. (2016). Tarih derslerinde tartışmalı konuların kullanımı: Türk tarih öğretmenlerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24, (1), 147-162. 22.01.2016 tarihinde http://79.123.169.199/ojs/index.php/Kefdergi/article/view/438/307 adresinden alınmıştır.

Dinç, E. (2010). Tartışma yönteminin tarih derslerinde kullanımı. M. Safran (Ed). *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri.* İstanbul: Yeni İnsan. 230-240.

Dube, O. (2009). Addressing current controversial issues through the social studies curriculum: making social studies come alive. *European Journal of Educational Studies,* 1, (1*)*. 05.11.2015 tarihinde http://ozelacademy.com/EJES_v1n1_5.pdf adresinden alınmıştır.

Duquette, C. (t.y). Great debates: how controversy can help turn students on to history? 16.09.2015 tarihinde http://www.canadashistory.ca/ Education/ Your-Resources/ Articles/ Great-Debates adresinden alınmıştır.

Duquette, C. (2011). Should we teach controversial issues in the history classroom? 15.09.2015 tarihinde http://thenhier.ca/en/content/should-we-teach-controversial-issues-history-classroom adresinden alınmıştır.

Foster, S. (2014). Teaching controversial issues in the classroom: the exciting potential of disciplinary history. M.Baildon, L. K Seng, I. M. Lim, G. İnanç and J. Jaffar (Eds). *Controversial History Education in Asian Contexts*. London and New York: Routledge-Taylor & Francis Group. 19-37.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Güler, A, Halıcıoğlu, M.B. ve Taşğın, S. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin.

Hahn, C. L. (1994). Controversial issues in history instruction. M. Carretero and J. F. Voss (Eds). *Cognitive and Instructional Processes in History and the Social Sciences*. London and New York: Routledge-Taylor & Francis Group. 201-219.

Hess, D. (2004). Controversies about controversial issues in democratic education. *PSOnline*, 257-261. 11.07.2012 tarihinde http://people.ucsc.edu/~ktellez/hess.pdf adresinden alınmıştır.

HA. (2007). Teaching emotive and controversial issues: a report from the Historical Association on the challenges and opportunities for teaching emotive and controversial history 3-19. London: The Historical Association. 11.07.2012 tarihinde https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/RW100.pdf adresinden alınmıştır.

Kaya, R. (2010). Tarih derslerinde tartışabilme olanakları üzerine. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 345-360. 20.01.2012 tarihinde http://www.ide.konya.edu.tr/egtfakdergi/Sayilar/sayi30/21.pdf adresinden alınmıştır.

Kaya, R., Güven, A. ve Günal, H. (2013). Öğretmenlerin gözüyle çağdaş tarihin öğretimi: Erzurum Örneği. *Tarih Okulu Dergisi (TOD),* 6 (16), 555-587. 06.01.2013 tarihinde http://www.johschool.com/Makaleler/1215355623_22.%20ramazankaya357.pdf adresinden alınmıştır.

Low-Beer, A. (1999). Seminar on "teaching controversial and sensitive issues in history education for secondary schools" report. Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, 19 - 20 November 1999. Report by Ann LOW-BEER Birmingham, United Kingdom. 11.07.2012 tarihinde http://www.coe.int/t/dg4/ education/ historyteaching/ Source/ Cooperation/ SEE/ Sarajevo1999_en.pdf adresinden alınmıştır.

McCaffery, N. and Hansson, U. (2011). The troubles aren't history yet young people's understanding of the past. *Community Relations Council*. 01.03.2014 tarihinde http://eprints.ulster.ac.uk/22601/1/chapter-four1.pdf adresinden alınmıştır.

McCully, A. (1997). Seminar: "the Teaching of history in a divided community". paper presented at the Council of Europe Central Bureau for Educational Visits and

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Exchanges Northen Ireland, 4-10 Ekim 1997. 12.11. 2012 tarihinde http://eprints.ulster.ac.uk/15667/ adresinden alınmıştır.

McKernan, J. (1982). Constraints on the handling of controversial issues in Northern Ireland post-primary schools. *British Educational Research Journal*, 8 (1), 57-71. 10.08.2012 tarihinde http://www.jstor.org/stable/1500528 adresinden alınmıştır.

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2011). Tarih öğretmeni alan yeterlikleri. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. 14.07.2012 tarihinde http://otmg.meb.gov.tr/yeterlikdos/TARİH/TARİH.pdf adresinden alınmıştır.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. (Üçüncü Basımdan Çeviri). (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel.

Merryfield, M, M. (1993). Responding to Gulf War: a case study of instructional decision making. *Social Education*, 57, (1), 33-41. 08.07.2014 tarihinde http://search.proquest.com/docview/210631718?accountid=8403 adresinden alınmıştır

Miller, H. G. (1973). School policy statements on controversial issues. *The American Biology Teacher*, 35, (8), 481-483. 21.02.2014 tarihinde http://www.jstor.org/stable/4444525 adresinden alınmıştır.

NI. (2014). Northen Ireland curriculum: teaching controversial and sensitive issues at key stage 3. CCEA. 12.03.2015 tarihinde http://www.nicurriculum.org.uk/docs/key_stage_3/controversial_issues_ks3.pdf adresinden alınmıştır.

Oulton, C., Day, V., Dillon, J. and Marcus, M. M. (2004). Controversial issues - teachers' attitudes and practices in the context of citizenship education, *Oxford Review of Education*, 30 (4), 489-507. 10.10.2012 tarihinde http://dx.doi.org/10.1080/0305498042000303973 adresinden alınmıştır.

Oxam GB. (2006). Global citizenship guides: teaching controversial issues: United Kingdom: Written and produced Oxfam Development Education Programme. 10.10.2015 tarihinde http://www.oxfam.org.uk/~/media/Files/Education/Teacher% 20Support/ Free% 20Guides/teaching_controversial_issues.ashx adresinden alınmıştır.

Paker, T. (2015). Durum çalışması. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.). *Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımlar* Ankara: Anı. 119-134

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Phillips, I. (2008). *Teaching history: developing as a reflective secondary teacher*. London: SAGE.

Phillips, I. (2009). Tarih öğretiminde tartışmalı ve hassas konular. S. Aktekin, P. Harnett, M. Öztürk ve D. Smart (Eds.). Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Harf. 121-132.

Philpott, S., Clabough, J., McConkey, L. and Turner, T. N. (2011). Controversial issues: to teach or not to teach? That is the question! *The Georgia Social Studies Journal*, 1, (1), 32-44. 18.07.2012 tarihinde http://www.coe.uga.edu/gssj/files/2010/09/S-Philpott-et-al-2011.pdf adresinden alınmıştır.

Reitano, P., Kivunja, C. ve Porter, K. (2008). Teaching controversial issues in schools to prepare children for a sustainable global village. Paper presented at the Australian Association for Research in Education (AARE) Conference Brisbane, November 30–December 4. 09.02.2012 tarihinde http://ocs.sfu.ca/aare/index.php/AARE_2008/AARE/paper/view/525/242 adresinden alınmıştır.

Seng, L.K., Baildon, M., Lim, I, M. ve Jaffar, J. (2014). Controversy, history and history education in Asia. M.Baildon, L. K Seng, I. M. Lim, G. İnanç and J. Jaffar (Eds). Controversial History Education in Asian Contexts. London and New York: Routledge-Taylor & Francis Group. 3-18.

Seng, L.K. ve Jaffar, J. (2014). Academic controversy and Singapore history: context, teachers and subpublics. M.Baildon, L. K Seng, I. M. Lim, G. İnanç and J. Jaffar (Eds). Controversial History Education in Asian Contexts. London and New York: Routledge-Taylor & Francis Group. 165-180.

Smith, N. (2010). *The history teacher's handbook*. New York and London: Continuum.

Soley, M. (1996). If it is controversial why teach it? *Social Education*, 60 (1). 9-14. 19.10.2012 tarihinde http:// search.proquest.com/ docview / 210632195? accountid= 8403 adresinden alınmıştır.

Stradling, R. (2003). *20.yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli.* Çev. (A. Ünal). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Stradling, R., Noctor, M. and Baines, B. (1984). An overview. S. Hill and C C. Reid (Eds.), Teaching Controversial Issues. Great Britain: Edward Arnold. 103-116.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Tokdemir, M. A. (2013). *Ortaöğretim tarih dersinin öğretiminde tartışma yöntemine ilişkin öğretmenlerin görüş ve uygulamaları (Ankara ili örneği)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Waliaula, A. J. (2011). *Teaching local and global controversial issues in the social studies education: a comparative study of Kenyan and US high schools*. Unpublished PhD Thesis, University of The Ohio State, Ohio, USA.

Woolley, M. and Wragg, T. (2007). We're going to have to be careful with this one:' the attitudes and perceptions of student history teachers in relation to teaching controversial topics. *Citizenship Education in Society: CiCe Conference Papers 2007*. 11.07.2012 tarihinde http://learning.londonmet.ac.uk/cice/docs/2007_713.pdf adresinden alınmıştır.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* (Genişletilmiş Dokuzuncu Basım). Ankara: Seçkin.

Yılmaz, K. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tartışmalı ve tabu konular hakkındaki görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler* Enstitüsü Dergisi, 9, (18), 201-225. 15.02.2013 tarihinde http://www.mku.edu.tr/files/25_dosya_1355327003.pdf adresinden alınmıştır.

Yin, R. K. (2009). *Case study research: design and methods.* (Fourth Edition). London: SAGE.

Zembylas, M. and Kambani, F. (2012). The teaching of controversial issues during elementary-level history instruction Greek-Cypriot teachers' perceptions and emotions. *Theory & Research in Social Education*, 40, 107-133. DOI: 10.1080/00933104.2012.670591.

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Extended Summary

Purpose

The aim of this study is to express suggestions for history teachers who experienced drawbacks and problems while handling controversial and sensitive issues and for eliminating these drawbacks and problems.

Method

Study group of the study consists of 19 males and 6 female 25 history teachers who work in secondary schools in Erzurum City Aziziye, Yakutiye and Palandöken districts in 2013-2014 school year. These 25 teachers out of 87 have been selected by "criterion sampling" method, one of the purposeful sampling methods. Criteria for determining the teachers to be interviewed have been determined by the researcher himself. Two of these criteria were "explaining meaning of controversial and sensitive issues according to or close to its meaning in literature" and "including these issues in their classes". The reason for accepting these criteria essential is to reveal prosperous situations related to the matter in hand. The study has been carried out with case study model, one of the qualitative approaches. Findings obtained by semi-structured interviews have been analysed through content analysis.

Results

History teachers expressed that they cannot handle controversial and sensitive issues freely for the fear of going through investigations as a result of parents' complaints and even losing their job. Besides, teachers supported the problems they experienced as a result of parents' reactions and complaints after handling these issues with exemplifications.

One of the biggest problems of the teachers while teaching these issues is not being able to cover the curriculum because of the time problem. Teachers also emphasised that they cannot handle these issues as needed, as history classes have an intense content but short class hours. Some unwanted event among students, low-

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

level students, negative effects of university entrance exams and lack of education for teaching these issues are some other problems expressed by the teachers.

As losing their jobs is the biggest drawback in teaching controversial and sensitive issues, interviewed history teachers mostly expressed their solutions for avoiding this problem. Some solutions related to fear of losing their jobs are demands of including controversial and sensitive issues in their curriculum. Furthermore, teachers want to give legal guarantee saving them from legal sanction because of expressing the idea in classroom environment. Another highlighted demand is to be given education for teaching controversial and sensitive issues.

Discussion

History teachers expressed that their biggest drawback while handling controversial and sensitive issues is the fear of losing their job as they are working as state officials. Actually, having this drawback and fear can be acceptable. Because even in the United States, where these activities are accepted legal, some teachers were inflicted with disciplinary punishment or even fired for teaching political issues such as 9/11 (Hess, 2004: 258). Some other drawbacks teachers expressed are being inflicted to investigation because of probable complaints, reactions from parents and the environment, being labelled with certain political and ethnic thoughts because of the ideas they expressed, losing student and having problems among students. Teachers' ideas on the drawbacks show some similarities with some theoretical studies and studies in the field (Byford et al., 2009: 169; Philpott et al., 2011: 39; Reitano et al., 2008: 8; Seng and Jaffar, 2014: 173-174; Stradling et al., 1984: 106; Waliaula, 2011: 323, 336, 345; Zembylas and Kambani, 2012: 125).

One of the biggest problems that history teachers experienced while teaching these issues is not being able to cover all of the subjects in the curriculum because of the insufficient time. Teachers also expressed that as the content is quite intense and class hours are rather short, they cannot handle these issues as much as needed. Some unwanted events among the students, low level of the students, negative effects of university entrance exams and lack of education in teaching these issues are some other problems expressed by the teachers. Teachers' thoughts about the problems they experienced have similarities with results of some other studies in the literature

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

(Çopur, 2015: 74; Dean and Joldoshaieva, 2007: 177; Demircioğlu, 2016: 158; Dube, 2009: 32-33; Kaya et al., 2013: 574; McKernan, 1982: 67, 70; Merryfield, 1993; Oulton et al., 2004: 498-499, 502; Stradling et al., 1984: 107, 113; Waliaula, 2011: 192, 260, 338-339, 369, 370-371, 389). However, history teachers did not expressed lack of resource which was an important obstacle in teaching these issues and pointed out by teachers in some other studies (Dube, 2009: 32-33; Merryfield, 1993: 40; Waliaula, 2011: 260, 336).

History teachers expressed that if they are given legal protection giving them inside class freedom and if these issues are included in the curriculum, they will get rid of the fear of losing their jobs which is the most important drawback while handling controversial and sensitive issues. Education for teaching controversial and sensitive issues has been another important suggestion uttered by the teachers. Teachers' request about the need of teaching of these issues bears similarities with the results of the study carried out by Dean and Joldoshaieva (2007: 117), and Philpott and his friends (2011: 40). Social studies teachers who participated in these studies also requested to be given training on these issues.

Conclusion

Although teaching of controversial and sensitive issues are included in history teacher qualifications in Turkey (see MEB, 2011), there has been no information encouraging teaching of these issues directly in instructional programmes. Teachers, as well, want legal protection for handling these issues freely. Carrying legislative regulations for teachers to handle controversial and sensitive issues in their classes by the Ministry, (Miller, 1973: 481) and regulating instructional programmes and course books according to this structure (Yılmaz, 2012: 222) can be an important attempt for eliminating above mentioned drawbacks.

In order to minimise the problems that history teachers experienced or can experience while teaching controversial and sensitive issues it is important giving them education for teaching of these issues during their university education (Demircioğlu, 2016: 160-161; McCully, 1997), and maintaining this education during their career through in-service teaching (HA, 2007: 41).

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516

Because of the reason that some methods such as evidence/inquiry, and other active methods used while handling controversial and sensitive issues will take longer time than traditional methods, history teachers should be allowed to follow a more flexible curriculum (Barton and McCully, 2007). In other words, appointing more time to less subject, placing emphasis on deeper teaching rather than the content are important for students' involvement in historical discussions sufficiently (Hahn, 1994: 214).

Controversial and sensitive issues that should be handled with evidence/inquiry approach. However, central exams applied in Turkey are the ones that are devoted to obtaining knowledge rather than the gains of this approach. History teachers form their exams in the schools according to this understanding, and prepare their students for the central exams. In order to eliminate this problem, inquiry method should be employed in evaluating the central exams (Low-Beer, 1999: 9) and examination system that is based on multiple choice questions and factual recall should be changed (Foster, 2014: 25).

© 2016 TUHED Tüm Hakları Saklıdır. ISSN: 2147-4516